

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie dyscyplinarnej adwokata M. P.
obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 1 i 3, § 5, § 31 ust. 1 oraz § 63 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu
po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2024 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 18 lutego 2023 r., sygn. akt [...], utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 16 maja 2022 r., sygn. akt [...]

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć obwinioną adwokat M. P. kosztami sądowymi za postępowanie kasacyjne, w tym wydatkami w kwocie 20 zł.**

[M. T.]

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...], orzeczeniem z dnia 16 maja 2022 r., w sprawie o sygn. akt [...], uznał obwinioną adwokat M. P. winną

popęłnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że w okresie od 15 marca 2011 r. do 25 kwietnia 2022 r., w W. naruszyła zasady etyki adwokackiej w ten sposób, że w czasie i miejscu wskazanym wyżej, pomimo kierowanych wezwań do uregulowania należności, zaniechała opłacania obowiązkowych składek OC w wysokości obowiązującej na podstawie umów generalnych, podpisanych przez Naczelną Radę Adwokacką z właściwymi firmami ubezpieczeniowymi na kolejne okresy rozliczeniowe w łącznej kwocie 5386 zł (pięć tysięcy trzysta osiemdziesiąt sześć złotych), a tym samym – wykorzystując treść tych umów zobowiązujących właściwe izby adwokackie do opłacania należnych za adwokata składek, w sposób naruszający zasady koleżeństwa i lojalności – uzyskiwała bezpłatnie, zgodnie z przepisami prawa w tym z treścią art. 8 ustawy Prawo o adwokaturze, obowiązkowe ubezpieczenie OC na koszt Izby Adwokackiej [...], z narażeniem członków wyżej wymienionej Izby na niemożność realizacji przez tę Izbę innych zadań samorządowych, przy czym powyższe zaniechania sprzeczne były z treścią uchwał Zgromadzeń Izby Adwokackiej [...] – (preliminarzy budżetu Izby Adwokackiej za dany rok) określających corocznie termin i sposób zapłaty przez adwokata składki OC, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 3, § 31 ust. 1 oraz § 63 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (tekst jednolity ogłoszony na podstawie uchwały nr 52/2011 NRA z dnia 19 listopada 2011 r.), i za to na podstawie art. 80 w zw. z art. 81 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo o adwokaturze, wymierzył obwinionej adwokat M. P. karę wydalenia z adwokatury (pkt 1 orzeczenia), zaś kosztami postępowania w sprawie obciążył obwinioną w łącznej kwocie 2000 zł (pkt 2 i 3 orzeczenia).

Obwiniona adwokat M. P. złożyła od ww. orzeczenia odwołanie zaskarżając je w całości na swoją korzyść. Obwiniona adwokat wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia w całości, a zatem w zakresie wymierzonej kary wydalenia z adwokatury, a także rozstrzygnięcia, co do kosztów postępowania poprzez zaniechanie obciążania jej nimi.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 18 lutego 2023 r., w sprawie o sygn. akt [...], utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie

i zasądził od obwinionej adwokat M. P. na rzecz Izby Adwokackiej [...] koszty postępowania odwoławczego w kwocie 1000 zł.

Kasację od powyższego orzeczenia złożył obrońca obwinionej adwokat S. P., który zaskarżył je w całości i zarzucił mu rażącą niewspółmierność orzeczonej kary dyscyplinarnej. Podnosząc powyższy zarzut obrońca obwinionej adwokat wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy właściwemu Sądowi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jako bezzasadna w stopniu oczywistym podlegała oddaleniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k. w zw. z art. 95n ustawy Prawo o adwokaturze.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że pojęcie rażącej niewspółmierności kary oznacza znaczną, wyraźną i oczywistą, a więc niedającą się zaakceptować dysproporcję między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą (zasłużoną). Należy dodać, że przesłanka rażącej niewspółmierności kary jest spełniona tylko wtedy, gdy na podstawie ustalonych okoliczności sprawy, które powinny mieć decydujące znaczenie dla wymiaru kary, można przyjąć, iż zachodzi wyraźna różnica między karą wymierzoną a karą, która powinna zostać wymierzona w wyniku prawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1995 r., II KRN 198/94; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2003 r., SNO 60/02; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2007 r., SNO 75/07). Chodzi tu więc o różnicę zasadniczej natury, oczywistą, rzucającą się w oczy i niedającą się zaakceptować nieproporcjonalność kary orzeczonej w stosunku do kary sprawiedliwej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2006 r., SNO 28/06; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2003 r., SNO 56/03; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2005 r., SNO 6/05; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., SDI 5/12 zob. szerzej: W. Koziół, Problematyka sądowego wymiaru kary w postępowaniu kasacyjnym oraz apelacyjnym przed Sądem Najwyższym, (w:) J. Majewski (red.), Dyrektywy

sądowego wymiaru kary, Warszawa 2014, s. 91). Rażąca niewspółmierność wymierzonej kary zachodzi zatem wówczas, gdy *prima facie* odbiega ona od kary, jaką należałoby wymierzyć, mając na względzie całokształt okoliczności podmiotowo-przedmiotowych danej sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2019 r., II DSI 71/18).

Sąd Najwyższy nie może zgodzić się z autorem kasacji, jakoby kara dyscyplinarna wydalenia z adwokatury była rażąco niewspółmiernie surowa w stosunku do czynu przypisanego obwinionej adwokat. Zważywszy zatem na zakres zaskarżenia, stwierdzić należy, iż przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie pozostaje kwestia oceny trafności reakcji dyscyplinarnej w ujęciu dyrektyw sądowego wymiaru kary wyszczególnionych w art. 53 k.k. Mimo braku analogicznego do przewidzianego w art. 95n ustawy Prawo o adwokaturze, odesłania do ustawy - Kodeks karny, zarówno w judykaturze, jak i w piśmiennictwie zgodnie dopuszcza się możliwość odpowiedniego korzystania przez sądy dyscyplinarne z podstawowych przepisów prawa karnego materialnego, w tym dotyczących zasady winy, okoliczności wyłączających czy umniejszających stopień winy, przepisów charakteryzujących elementy strony podmiotowej, czy przyjętych w prawie karnym, zwłaszcza w art. 53 k.k., dyrektyw wymiaru kary. Zgodnie z treścią przepisu art. 53 § 1 k.k., sąd wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych w ustawie, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu, okoliczności obciążające i okoliczności łagodzące, cele kary w zakresie społecznego oddziaływania, a także cele zapobiegawcze, które ma ona osiągnąć w stosunku do skazanego (odpowiednio obwinionego). Dolegliwość kary nie może przekraczać stopnia winy.

Wbrew twierdzeniom autora kasacji, Sąd odwoławczy dokonał prawidłowej i wszechstronnej kontroli zaskarżonego orzeczenia, odnosząc się do zachowania obwinionej adwokat zarówno przed popełnieniem zarzucanego jej czynu, jak również po jego dokonaniu.

W ocenie Sądu Najwyższego, sądy orzekające w tej sprawie dopełniły wymogu szczegółowego wypowiedzenia się w kwestii okoliczności, które zadecydowały o jej wymierzeniu. Wskazano tam bowiem, że postawa obwinionej, która przez lata nie wywiązywała się ze swoich podstawowych obowiązków

wynikających z przynależności zawodowej, dobitnie świadczy o tym, że nie odczuwa ona żadnej realnej więzi z samorządem adwokackim i poczucia lojalności wobec niego i kolegów korporacyjnych. Zachowanie obwinionej zostało ocenione jako jednoznacznie sprzeczne z deontologią zawodu, jako wyrażające skrajnie lekceważący stosunek do obowiązków związanych z przynależnością do samorządu adwokackiego, zaś długotrwałość utrzymywanego stanu świadczy o uporczywym trwaniu w zachowaniu lekceważącym własny samorząd zawodowy, władze tego samorządu oraz koleżanki i kolegów adwokatów. Zaniechanie płatności składek stanowiło długoletnią praktykę, stosowaną przez obwinioną przez ponad dekadę. Sąd nie znalazł przy tym żadnych okoliczności łagodzących, które mogłyby mieć wpływ na złagodzenie podejścia do oceny zachowania obwinionej, a w konsekwencji wymierzonej kary (zob. s. 10 uzasadnienia SD). W uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia podkreślono, że obwiniona nie przedstawiła żadnych okoliczności łagodzących mogących mieć wpływ na wymiar kary, a deklaracja o podjęciu starań w celu uregulowania należności na rzecz Izby Adwokackiej pozostaje bez pokrycia. Ani toczące się postępowanie cywilne o zapłatę należności na rzecz Izby Adwokackiej, ani wszczęte postępowanie dyscyplinarne, ani zapadłe w dniu 16 maja 2022 r., orzeczenie Sądu Izbowego nie wpłynęły na zmianę postawy obwinionej, dlatego jedyną sprawiedliwą karą będzie wydalenie z adwokatury (zob. s. 3 uzasadnienia WSD).

W przedmiotowym stanie faktycznym mamy do czynienia z wyjątkowo nagannym postępowaniem osoby wykonującej zawód zaufania publicznego w postaci 11-letniego, ciągle powiększającego się zadłużenia w opłacaniu obowiązkowych składek OC i braku realnych perspektyw na ich uregulowanie. Nie może budzić wątpliwości, że samorządy zawodowe muszą dbać o dobre imię zawodu, wykonywanego przez osoby w nim zrzeszone. Ustawy o tych samorządach wskazują na możliwe reakcje prawnekarne i to do oceny sądów dyscyplinarnych danej korporacji należy rozstrzyganie, czy rodzaj i charakter przewinień dyscyplinarnych, ich waga, jak i częstotliwość popełniania, zasługuje *in concreto* na karę najsurowszą. W tej sprawie sądy dyscyplinarne, nie naruszając norm ustawowych, orzekły z zachowaniem wymogów prawa, że kara wydalenia z adwokatury będzie adekwatna do przewinienia.

Trudno uznać w realiach niniejszej sprawy, aby kara ta była rażąco niewspółmierna.

Zdaniem Sadu Najwyższego, jest to niewątpliwie także kara, która w należyty sposób wypełni cele prewencji generalnej i indywidualnej. Należy również podkreślić, że kara dyscyplinarna powinna stanowić dolegliwość przede wszystkim dla obwinionego, a ponadto realizować założenia prewencji generalnej, w szczególności w zakresie zawodów zaufania publicznego, gdzie szczególną rolę odgrywa zaufanie społeczeństwa.

Z uwagi na powyższe, zarzut kasacyjny nie mógł zostać uznany za zasadny, zaś kasację obrońcy obwinionej adwokat należało oddalić jako oczywiście bezzasadną.

Sąd obciążył obwinioną adwokat M. P. kosztami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 zł (tj. ryczałt za doręczenie wezwań i innych pism) na podstawie art. 95n ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z art. 618 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. w zw. z § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 663 ze zm.).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]